

«Красива виставка»: спроба роз'яснити для тих, кому справді цікаво

Кілька днів тому [Лада Наконечна написала про мою виставку в галереї Dymchuk](#). Вона описує виставку, сприймаючи її через кураторський текст і тим самим унаочнюючи, що робота куратора на виставці є не менш важливою за роботу художника, що глядач через кураторський текст може зовсім інакше зрозуміти виставку.

Передусім – мені приємно, що Ладі вдалось доречним прокоментувати те, що вона помітила в моїй співпраці з галереєю. Також добре, що в мене випала нагода викласти свої думки з цього приводу, а паралельно з тим і деякі особисті позиції.

Лада Наконечна (далі – Л.Н.), прочитуючи мій задум, зауважила, що кураторський текст не описує ідею, а в деяких місцях радше їй суперечить.

При коментуванні тексту Л.Н. я стикаюсь зі складністю, котру маю потребу зазначити: текст Л.Н. дещо змішано описує три речі: сам кураторський текст, мою роботу через призму кураторського тексту і мою роботу безпосередньо. Я можу прояснити тільки останню частину, бо вона повною мірою стосується мене.

Найважливіше, на що спрямований текст Л.Н., – це проблема непорозуміння між куратором та художником. В цьому я погоджуюсь з авторкою, але моя позиція така: кожен має займатись своєю роботою, тому художник не повинен займатись кураторським текстом. Також доречно буде отримати коментарі від кураторки Катерини Філюк.

У мене давно була ідея попрацювати з комерційною галереєю, тому проект для Open Call цілком вписувався в конвенцію роботи Dumchuk. Ідея проекту – в конструюванні різних етапів і їх втіленні:

1. Я знаходжу потенційних учасників проекту (це люди з неблагополучно влаштованим життям), знайомлюся з ними і описую умови: за участь у проекті люди отримують мінімальну заробітну плату за погодинну роботу, визначену в Україні станом на 2017 рік.
 2. Учасники заповнюють анкету із запитаннями «мрійливого характеру» – і з тими, хто має час і бажання, ми створюємо візуалізації їхніх мрій. У такий спосіб вони мають можливість творчо попрацювати та долучитися до проекту.
 3. Учасники розповідають свої життєві історії на камеру.
 4. Усе це показуємо на виставці.
 5. Влаштуємо аукціон, щоб на виручені кошти потенційно здійснити мрії учасників.
1. У такий спосіб я демонструю, що мистецтво не лише ілюструє реальність, а й має силу впливати на неї та змінювати.

Далі я прокоментую деякі уривки тексту Л.Н., що стосуються моєї роботи безпосередньо.

Л.Н. «Так обрані художником для співавторства Микола, Саша та Віталій, Аліна, Ігор, Генадій та Анжела, Катерина, Саша, сім'я Рочняків, Ліза, Аня та її донька Маша, Лена та її онуки, Артур, Аня і їхні мрії стають об'єктами виставки.»

Є.С. Очевидно, що виставка включає в себе показ учасників та їхній мрій в якості об'єктів.

Л.Н. «Художник знайшов людей, яких позначив як соціально неблагополучних. При внесенні осіб, названих соціально неблагополучними, до публічного простору галереї за ними закріплюється таке означення.»

Є.С. Я запросив соціально неблагополучних людей до участі. У відео вони про це розповідають, за ними і до проекту було закріплене таке означення.

Л.Н. «А за художником та галеристом, що його підтримав, закріплюється образ гарних людей.»

Є.С. Це нічим не підтверджена думка Л.Н. Чому за художником та галеристом автоматично закріплюється образ гарних людей? Гадаю, наприклад, соціально неблагополучна людина цілком може запросити до участі у виставці соціально неблагополучних людей. Я не наділений певним статусом гарної людини, бо по суті перебуваю в такому ж соціальному становищі, як і запрошені учасники. В кожного з них, як і в мене, є певні інструменти, котрими ми користуємось у житті, наприклад, хтось уміє співати, хтось – красти. Вони

користуються цими інструментами повсякденно, як я – можливістю комбінувати певні дії чи механізми.

Л.Н. «Чи справді красива виставка має бути хорошою виставкою? Чи не звертається тут художник до проблеми нерозрізнення естетичного та етичного?»

Є.С. Не дуже розумію, що має на увазі Л.Н., коли вживає словосполучення «хороша виставка».

Очевидно, що я свідомо даю назву «Красива виставка», яку пересічний глядач сприймає буквально і яка в декого викликає непорозуміння. Адже назвати виставку «красивою» – виходить за рамки усталених правил, і лише для того, хто має змогу сприймати детальніше, відкривається певне поле для роздумів.

Л.Н. «У «Красивій виставці» мистецтво стає засобом втілення мрій у життя, але на рівні образів. Художник допомагає своїм героям створити картини та об'єкти на основі їхніх розповідей про мрії – результатом роботи стає саме мистецтво.»

Є.С. Власне, тому мною й був задуманий аукціон як певний етап проекту. Тобто аукціон не є поза проектом, не є доданою комерційним чи благодійним додатком до проекту, аби заробити грошей чи продемонструвати благі наміри. Аукціон є останнім, завершальним етапом проекту, який має на меті візуалізацію мрій перевести у фінансову площину, втілити в реальність.

Л.Н. «Таким чином, Євген Самборський увиразнив ієрархію: як представник від культури,

культурний авторитет, він надає обраним «доступ до культури», «залучаючи до творчості з метою розкрити індивідуальність кожного». Підкреслено, що мистецтво є недосяжним для всіх – саме художник вводить інших у світ «прекрасного» і саме художнику дано втілювати їхні мрії. Картини та об'єкти «Красивої виставки» є свідоцтвами такого досвіду взаємодії.»

Є.С. Якщо Л.Н. говорить про культуру в широкому розумінні, то всі люди є носіями культури, я і учасники в тому числі – за допомогою обміну певними складовими культури ми маємо можливість розширювати свій кругозір. Якщо ж ідеться про мистецьку чи візуальну культуру, то вважаю недоречним про це говорити, бо їхня форма постійно змінюється і саме завдяки такому функціонуванню вони можуть розвиватись.

Л.Н. «Але художник у своїй роботі йде ще далі, він навмисно підкреслює статус об'єктів мистецької цінності через показ механізму функціонування художньої роботи в умовах ринку: ці об'єкти мають бути продані, бо проект є частково благодійним. Інститут мистецтва створює й гарантує їхню вартість. Перший крок відбувся, роботи показано в комерційній галереї, далі вже покупець через благодійність проявить свою натуру гарної людини.»

Є.С. Вище я описав аукціон як складову проекту.

Л.Н. «Важливо звернути увагу, що неформальним вчителем Євгена Самборського є польський художник Павел Альтхамер. Саме його колаборативні практики – із залученням до роботи жителів варшавського району Бродно та інших – вплинули на практику Євгена. Але Самборський працює в контексті, що відрізняється від польського, і його художні роботи отримують додаткові конотації. Отже, це ускладнює наслідування практик Альтхамера і може призводити навіть до протилежних задуму наслідків.»

Є.С. Окрім «неформального вчителя Павла Альтхамера» на мою практику також вплинули методи роботи Артура Жмієвського, Сантьяго Сієрри, Ханса Хаке, Младена Стіліновича, Мартіна Кріда, Саймона Старлінга та багатьох інших, тому якщо говорити про наслідування, то це далеко не лише практики Альтхамера.

P.S. Не вважаю складність сконструйованого мною механізму за проблему.

P.P.S. Л.Н. не згадує в тексті про відсутність прізвищ учасників. У проекті я залишаю лише імена: наприклад, Микола окрім репрезентації себе репрезентує також певний типаж умовного Миколи, яких в Україні кільканадцять тисяч. У проекті я хотів розповісти не конкретно про учасників – вони певною мірою є репрезентацію великої частини населення, а не 13 людей з приватними історіями.

P.P.P.S. Цілком можливо, я чогось не зауважив у тексті Л.Н., бо він написаний досить узагальнено. Якщо це так, то я відкритий до подальшої розмови.

Фото: cargocollective.com/samborsky_beautiful_exhibition